

KONFERENCE

Latvijas Centrālā padome Nacionālās pretošanās kustības kontekstā

2017. gada 17. marts
Saeimas Baltiešu zāle, Jēkaba iela 6/8

Nelegālā nacionālās pretošanās kustība Latvijā sākās jau tūlīt pēc pirmā padomju okupācijas perioda – 1940. gada rudenī veidojās pirmās nacionālās pagrīdes organizācijas. Šīs pretošanās kustības mērķis gan padomju, gan nacistiskās okupācijas laikā bija viens un tas pats: brīvas, neatkarīgas Latvijas valsts atjaunošana. Lielākā no nacionālās pretošanās organizācijām – Latvijas Centrālā padome (LCP) – darbojās no 1943. gada Konstantīna Čakstes vadībā. LCP sevi uzskatīja ne tikai par nacionālās pretošanās organizāciju, bet arī par legītimu Latvijas valsts pārstāvi, jo saskaņā ar spēkā bijušo 1922. gada Satversmi pēdējais Saeimas priekšsēdis un LCP loceklis Pauls Kalniņš bija likumīgs Latvijas Republikas prezidenta vietas izpildītājs līdz Saeimas un Valsts prezidenta ievēlēšanai demokrātiskās vēlēšanās. LCP sēdē 1944. gada 8. septembrī Pauls Kalniņš parakstīja deklarāciju par Latvijas valsts atjaunošanu. 1944. gada 17. martā LCP pieņēma savu nozīmīgāko dokumentu – Memorandu par nepieciešamību nekavējoties atjaunot Latvijas faktisko valstiskumu. Šo dokumentu parakstīja 188 Latvijas sabiedrībā labi zināmi politiskie, kultūras, sabiedriskie darbinieki un militārpersonas. 2009. gadā LCP Memorands tika iekļauts UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā. Nacionālās pretošanās kustības mērķis bija Latvijas valstiskuma atjaunošana, un cīņa par to bija nepārtraukts process, kas turpinājās līdz Trešajai atmodai un vainagojās ar uzvaru 1991. gada augustā. Šajā cīņā piedalījās Latvijas patrioti: gan nacionālie partizāni, gan nevardarbīgās pretošanās kustības dalībnieki tai skaitā Latvijas cilvēktiesību aizstāvības grupa “Helsinki-86”, trimdas latvieši un diplomāti.

Gaidot Latvijas 100 gadu jubileju ierosinām Rīgā izveidot pieminekli nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem. Pieminekļa ideju plānots apspriest atklātās diskusijās ar vēsturnieku un sabiedrības piedalīšanos. Piemineklim jāpauž pateicība nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem par viņu varonību un upuriem, par Latvijas valsts nepārtrauktības idejas saglabāšanu un uzturēšanu cauri okupācijas gadu desmitiem. Viņi bija Latvijas valstiskuma apliecinātāji, kas pelnījuši Latvijas tautas pateicību pieminekļa veidolā.

- 13.30–14.00 Dalībnieku reģistrācija, kafija
- 14.00–14.10 Atklāšana (Baltiešu zāle)
Ināra Mūrniece, Saeimas priekšsēdētāja
Konferences moderators
Dr. hist. Ritvars Jansons, Saeimas deputāts
- 14.10 *Dr. habil. hist. Inesis Feldmanis, vēsturnieks, LZA loceklis*
- 14.30 *Dr. sc. comm. Mārtiņš Kaprāns, kultūras ministres padomnieks*
- 14.40 *Prof. Jānis Raibarts, Memoranda parakstītājas Martas Vīgantes audžudēls*
- 14.50 *Andris Teikmanis, Latvijas vēstnieks ASV*
- 15.00 *Uldis Grava, 9. Saeimas deputāts,
Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) priekšsēdis /1973–1975/*
- 15.10 Muzikāls priekšnesums
- 15.20 Skolēnu eseju konkursa “Sirdsapziņas bruņinieki” dalībnieku apbalvošana